

Nové typy biotopov európskeho významu v NPR Tichá dolina (TANAP)

Dňa 1. júna 2007 som za účasti kolegyne Mgr. M. Badidovej a kolegov Ing. E. Baláža, Mgr. M. Brinzíka, Ing. M. Ceľucha a Mgr. A. Popoviča uskutočnil ďalší z orientačných prieskumov rastlinstva, živočíšstva a biotopov na miestach zasiahnutých veternou smršťou v dolnej časti NPR Tichá dolina (TANAP). Prieskum bol vykonaný nedeštruktívnymi technikami (spravidla priamym pozorovaním) pri dodržaní všetkých podmienok ochrany, platných v NPR Tichá dolina, ako je pohyb len po turistickom chodníku atď. Napriek týmto dosť významným obmedzeniam výsledky prieskumu dosť významne rozširujú doterajšie znalosti o prírodných hodnotách NPR Tichá dolina. Asi najdôležitejšie z hľadiska ochrany prírody sú nové poznatky o výskyte a stave biotopov európskeho významu v tejto časti NPR. Ide o:

A. Zistenie 3 typov biotopov európskeho významu, ktoré zo záujmového územia doteraz neboli uvádzané. Predstavujem ich kódom a názvom podľa Katalógu biotopov Slovenska (STANOVÁ & VALACHOVIČ 2002), kódom v sústave Natura 2000 [v hranatých zátvorkách] a krátkou geograficko-ekologickou charakteristikou podľa výsledkov prieskumu.

1. **Vo4 Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion* [3260].** Typ viazaný na menej prúdivé časti dobre zachovaného systému prirodzených ramien v balvanito-kamenitej nive divočiaceho Tichého potoka. Za vysokých stavov zásobovaný aj povrchovou vodou, ináč hlavne chladnými, čistými a na živiny chudobnými podzemnými vodami z nivy i zo svahov. Osobitný prírodoochranný význam majú porasty vodných machorastov (kosierik *Palustriella commutata* – det. R. Šoltés) s bohatou faunou vodných bezstavovcov a s padnutými stromami, zistené napr. v polohe pod Štítmi (foto 1). Za pozornosť stojí aj lemová vegetácia ramien s výskytom žerušnice horkej (*Cardamine amara*) a deväťsilov (o nich viac nižšie).
2. **Br4 Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s vrbou sivou (*Salix elaeagnos*) [3240].** Úzke, ale dobre vyvinuté lemy tohto prehliadaného typu s nedostatočne známym a neoverovaným rozšírením som zaznamenal pozdĺž Tichého potoka v polohe pod Štítmi (foto 2) a – pokiaľ to bolo z chodníka možné – aj v iných prúdivých úsekoch na plytkých kamenito-balvanitých fluvizemiach. V drevinovom poschodí vysokom 4 – 9 m prevláda vrba sivá (*Salix elaeagnos*), prístupuje vrba purpurová (*Salix purpurea*), rakyta (*Salix caprea*), smrek (*Picea abies*) a jelša sivá (*Alnus incana*), ktorej porasty typu Ls1.4 Horské jelšové lužné lesy [91E0*] tu tvoria aj komplexy biotopov s opisovaným typom. Bylinné poschodie sa vyznačuje napr. účasťou záružlia močiarného (*Caltha palustris*), deväťsilu Kablíkovej (*Petasites kablikianus*), endemickej prilbice tuhej (*Aconitum firmum*) a jeho heterogenitu zvyšujú i ojedinelé padnuté stromy.
3. **Br6 Brehové porasty deväťsilov [6430].** Fyziognomicky nápadná širokolistá a vysokobylinná nivná vegetácia s dominanciou deväťsilu Kablíkovej (*Petasites kablikianus*) a štiavca alpského (*Rumex alpinus*), rozšírená viac-menej plôškovito najmä v príbreží Tichého potoka a v plytkých častiach jeho ramenného systému (foto 3). V hlavnej vrstve porastov sa početnejšie uplatňuje aj deväťsil lekársky (*Petasites hybridus*), z vysokých bylín zriedkavejšie napr. stračonôžka vysoká (*Delphinium elatum*) a endemická prilbica tuhá (*Aconitum firmum*). K biotopovej rozmanitosti opäť významne prispievajú vyvrátené a polámané stromy.

B. Potvrdenie výskytu 1 typu biotopu národného významu (**Pr1 Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách**), ktorý som zo záujmového územia

uviedol už skôr (TOPERCER 2007), no niektorí jeho výskyt spochybnili (SCHWARZ 2007). Dve plôšky pramenísk tohto typu v priaznivom stave zachovania sa nachádzajú v podstrážovej polohe na ľavom brehu Tichého potoka v širšom okolí ústia Skrytého žľabu (lokalizáciu môžem v prípade záujmu upresniť).

Tieto nové údaje o prirodzených a prírode blízkych typoch biotopov európskeho významu na miestach zasiahnutých veternou smršťou v NPR Tichá dolina len ďalej obohacujú a spevňujú už aj tak dosť bohatú a pevnú odbornú argumentáciu v prospech:

- ponechania zvyšku vetrového polomu v NPR Tichá dolina a NPR Kôprová dolina na prirodzený – presnejšie, **na lesnícky nemanipulovaný vývoj**
- ponechania územia s výskytom opísaných typov biotopov **v jadrovej zóne A** podľa **odborného** návrhu zonácie územia TANAP z roku 2006.

Literatúra

SCHWARZ M. 2007: Stanovisko k listu Ing. Topercera, CSc. Ministrovi ŽP SR. 6 s., ms. [Stanovisko; depon. in: Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica].

STANOVÁ V. & VALACHOVIČ M. (eds.) 2002: Katalóg biotopov Slovenska. Daphne – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 226 s.

TOPERCER J. 2007: Posúdenie vplyvu prípadného odstránenia vetrového polomu z 19. novembra 2004 na ekosystémy Tichej a Kôprovej doliny (TANAP). 13 s., ms. [Stanovisko; depon. in: Botanická záhrada UK, Blatnica].

V Blatnici 12. júna 2007

Ing. Ján Topercer, CSc.

samostatný vedecký pracovník Botanickéj záhrady UK v Blatnici